

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 8. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

MIR

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovec,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za in serate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Glasiilo koroških Slovencev

Leto XXVIII.

V Celovcu, 9. januarja 1909.

Štev. 2.

Cenjenim naročnikom!

Da bo mogel stari zagovornik koroških Slovencev, „Mir“, uspevati, pošljite zaostalo naročnino! Slab narodnjak, ki dolguje listu naročnino po več let, namesto da bi ga podpiral. Listu cene ni mogoče znižati. Papir in tisek sta draga. Kdor ne more plačati naenkrat cele naročnine, naj jo plača polletno ali četrtletno, in to je dandanes vsakemu, tudi najrevnejšemu delavcu mogoče. Kako delajo nasprotniki za svoje časopisje!

Upravništvo „Mira“.

Čemu so „bauernferajni“?

Nemški nacionalci so prilezli s svojo politikom do zadnje stopnice pred prepadom. Zadnje državnozbornske volitve so jih prestrašile. Vse ugodnosti so imeli na razpolago, denar, uradnike po deželi, za nje posebej prikrojeno razdelitev volilnih krajev, res prav po njihovem okusu, vse urade, pa so se njihove pozicije gromovito stresle, močno razmajale. V slovenskem volilnem okraju smo vrgli njihov izrodek, nemškutarijo, med staro šaro. V celovško-okoliškem volilnem okraju smo jih pritisnili tako, da so prepustili ta okraj celo socialnim demokratom. In Nagele, oh ta nesrečni kandidat! Kake težave jim dela! In izmislili so si — zvite glavice — nekaj novega, kar jim naj zopet pomaga na noge.

Stari „Bauernbund“ je preveč smrdel po nemško-nacionalni politiki, in slovenski kmetje se mu niso hoteli več posedati na lim. Zato so si izmislili drugo obliko, ki naj bi bila zanjka za naše kmete.

„Bauernbunde“ so prekrstili v „Bauernvereine“. Ker nimajo drugih mož, so naprosili zna- nega potovalnega učitelja Šumija, ki naj bi usta-

navljal za nemške nacionalce „bauernvereine“, namesto da bi poučeval slovenske kmete v slovenskem jeziku, za kar je plačan. Naše politično društvo mu je preskrbelo službo slovenskega potovalnega učitelja za slovenski del na Koroškem, mož pa poučuje po shodih „Bauernvereina“ naše ljudi — politiko, o kmetijstvu pa govori le toliko, kolikor misli s tem pridobiti slovenske kmete za nemško-nacionalno politiko.

Izjavljamo na vsa usta, da „bauernferajni“ nimajo namena, kmeta gospodarsko organizirati, ampak jih Šumi ustanavlja le na komando nemških nacionalcev, katerim se je udinil, da bi zlimal vsaj za prihodnje deželnozbornske volitve v velikovškem okraju in v celovski okolici razpadlo, precej preperelo, gnilo, smrdljivo, nemško-nacionalno politiko, s katero se že ne upajo več med kmete po naših krajih. In gospod Šumi bi bil tako pripraven kandidat za nemškutarstvo stranko. On se je na stroške slovenskega potovalnega učitelja za Koroško v gospodarstvu nekoliko izobrazil. S tem gospodarskim programom edino je še mogoče tudi zanaprej kmete vezati na repec nemškonacionalne politike.

Kak Seifritz je pri nas na veke političen mrlič, in vsi Doberniki in Metnitzki ga ne bodo več obudili k političnemu življenju. Zato pa je treba vpiti: Kmetje le v bauernferajne! Vi siromaki, pomagali vam bomo. Le združimo se v „bauernferajne“! Saj „bauernferajni“ niso politična društva in nimajo s politikom prav nič opraviti. Ni res, g. Šumi, tako pridigujete?

Kaj pa je resnica? Zastopniki teh nepolitičnih „bauernverein“, seveda sami hudi nemški nacionalci, večni odrešeniki kmeta, so bili od voditeljev nemškonacionalne stranke poklicani 10. grudna l. l. v Celovec, da se pomenijo za prihodnje — deželnozbornske volitve. Ustanovili so tudi list „Einigkeit“, ki je že lansko leto izhajal, pa je kmalu umrl, in bo sedaj izhajal kot priloga „Bauernzeitunge“, tega skrajno nacionalnega in smrdljivega političnega lista. Seveda bodo ta list v prvi vrsti razširjali v celovski okolici, ki so jo že itak precej okužili. Tako je, g. Šumi. Morete utajiti? Rečemo, da vam vse skup ničesar ne pomaga. Obesli ste se nemškim nacionalcem

na političen frak in pri tem ostanete. Če nacionalci mislijo, da bodo s kakim Šumijem kot pevarnim orožjem še nadalje slepili kmete in se zanaprej zmagovali pri volitvah za deželni zbor, potem se hudo motijo.

Sicer pa nimamo ničesar proti temu, če se zibljejo v praznih, brezplodnih sanjah. Morda bodo v njih v Šumijevem okraju s Šumijem vred na veke zaspali, kakor so že v prejšnjem Seifritzovem rajonu. Upamo, da jim to pot tudi kmetu sovražni socialni demokratje, njihovi zavezniki, ne bodo mogli več pomagati. Kar je za grob, mora v grob!

Pristaši, zaupniki, širite „Mir“!

Koroške novice.

Na Silvestrov večer je priredilo celovško tamburaško društvo „Bisernica“ zabavni večer. Zabavali smo se podomače in prav imenitno, dokler ni udaril na „berde“ g. Miklavž 12. uro.

Promocija. Na dunajskem vseučilišču je bil promoviran doktorjem filozofije g. Ivo Pregelj.

Tiha kakor smrt sta „Bauernzeitung“ in njena slovenska izdaja „Štajerc“, čeravno je Nagele glasoval za pooblastilni zakon, ki dovoljuje uvoz srbskega mesa v našo državo. Če bi bil kaj takega storil recimo posl. Grafenauer, bi bila lista s tem prenapolnjena, kakor sta bila tedaj, ko je Nagele kandidiral v državni zbor. Hinavska škodljivca kmetov!

Občinske naklade celovške mestne občine na razne pijače. Da pomagajo „vzornemu“ občinskemu gospodarstvu na noge, so sklenili celovški občinski očetje pobirati samo na pijače sledeče občinske naklade. Na pivo 2 K 40 vin. za hektoliter. Na likerje in sladke pijače vseh vrst 10 K od hektolitra. od drugih žganih pijač za hektoliter in stopinjo 10 vin. Na privatno vino, umetno in pol-vino, na privatni vinski in sadni mošt in sicer: Na vino, umetno narejeno in pol-vino, na vinski mošt v posodah za hektoliter 6 K; na vino v steklenicah za liter 20 vin.; za sadni mošt za hektoliter 1 K. — Deželna na-

Podlistek.

Pogled v sosedne dežele.

(Potopisne črtice. — Jezernikov.)

V Curihu.

Opoldne sva izstopila s tovarišem v Curihu, največjem mestu v Švici. Občudoval sem velikanski kolodvor; vsi vlaki, ki obstanejo v Curihu, so pod streho mogočnega steklenega oboka. Mahnila sva jo kar naravnost po kolodvorski ulici, kam, sama nisva vedela. Pravega zaupanja nisva imela do tega mesta, ker je 80 % prebivalstva protestantskega veroizpovedanja. Sicer sva bila v Curihu civilno oblečena, ker so nama prej tako svetovali. Menila sva, da se bova v civilni obleki med protestanti lažje gibala. Ogle-dala sva si nekaj izložb, ki pa mene niso posebno zanimala.

„Prijetelj“, nagovorim doktorja, „pelji me vendar v kak pošten hotel, zakaj si sicer študiral; moj želodec se že punta.“

Tu mi vse moje študije bore malo pomagajo, mi odgovori prijatelj. „Ne bi rad zašel v gostilno kakega zagrizenega cvinglijanca (protestanta).“

„To je ravno, kar tudi mene plaši, sicer bi ti že davno popihal in se grel ob kozarcu švicarja.“

Mimo slovite curiške klavnice in prodajalnice mesa, kjer imajo vsi curiški mesarji svoje

mesarije, sva zavila onstran reke Limat, ki deli mesto v dva dela in je odtok curiškega jezera, v prvo gostilno.

Gostje so že večinoma odšli. Kazalec je že kazal na polu dve. Vendar sva še dobila nekaj toplega, in jaz sem takoj naročil liter domačega švicarja; tirolca, ki ga je hvalila natakarcica, nisem maral, češ, da so itak vsa tuja vina ponarejena. Švicarsko vino je najinemu okusu prijalo. Malo rezko vino, približno kakor štajerski bizelčan.

Dohtar je cmoknil z jezikom, jaz pa sem se potihem smejal.

„Duša“, ga nagovorim, „le potegni švicarsko kapljico, saj je ne boš dolgo vohal. Veš, lakote in žeje nisem prišel poskušat v Švico.“

Dohtar se je smejal in menil, da sem po svoji stari navadi malo prešeren. Bila sva oba prav dobre volje. To je natakarcici očividno ugajalo.

„Velečastita gospoda“, nagovori naju, „ali še eno merico?“

Dohtar izbuli oči, zardi malo, jaz ga pa dregnem z nogo pod mizo.

„No, pa še en liter, ker je vince tako okusno; njegov buke si moram zapomniti.“ ji odgovorim jaz, zraven pa radovedno pogledam dohtarja.

„Nikdar več se ne oblečem civilno,“ mi začne zatrjevati dohtar; „zdaj je naju spoznala, in to je res sitno. Če mi že protestanti berejo z obraza, da sem duhoven, potem je res nepotrebno, skrivati kolare v torbo; menil sem, da se s tem izogneva nepotrebim nepravilnostim med protestanti in se tako odtegnem tudi marsikateremu rado-

vednemu pogledu, zdaj pa imaš spaka! Že jutri si nataknem kolare.“

Mene pa ta dogodek ni prav nič šeniral. Zadovoljno sem se muzal in vprašal natakarcico, po čem da je naju spoznala, da sva duhovnika, ker vendar ne nosiva kolarjev.

„To ni težko,“ mi odgovori, treba je vaju le pogledati. Kolarjev tudi pri nas ne nosijo gospodje, ampak ovratnik in črno kravato, kakor duhovna gospoda.“

„Vaši pastorji morda, a midva sva katoliška duhovnika.“

„O ne, tudi katoliški duhovniki; tudi jaz sem katoličanka.“

To je še mene res razveselilo in razkladati nama je morala verske razmere v Curihu. Pravila je, da so katoličani zelo pobožni, da imajo par cerkev, da gre vsako nedeljo k božji službi, da je bila že na primiciji, in da imajo starega župnika, ki ga vsi ljubijo z otroško ljubeznijo.

„V našo cerkev morate pogledati, boste videli, kako je lepa.“

Pojasnila nama je vse, kar sva hotela o mestu izvedeti. Dohtar je bil prav zadovoljen in ji je dal obilno napitnino. Jaz sem se ji zahvalil za prijaznost in poslovala sva se od dobre Švicarke.

Zadela sva na Zwinglijev spomenik s kratkim, latinskim napisom. Zwingli je širil v Švici protestantizem, a se v verskem naziranju z Lutrom ni strinjal. L. 1521. je postal korar pri curiški stolni cerkvi. Kot tak je začel pridigovati proti postu in celibatu, pozneje pa kar naravnost proti zakramentu, proti papežu in sveti maši. L. 1524. se je oženil. Bil je duhovit mož, pa brez prave

klada na privatno vino pa znaša v Celovcu 12 vinarjev za liter. Celo na Dunaju, v tako velikem mestu z ogromnimi potrebami znaša davek na vino le 16 vinarjev. Kdor bo pri nas v Celovcu hotel piti svoje vino, bo moral torej plačati, predno ga bo pokusil, samo davka na vino 18 vinarjev za liter. Na Štajerskem, Kranjskem, Goriškem in v Istri bodo pili letos za isti denar kakor mi več nego dvakrat toliko. Ne bo drugega kazalo, nego da postanemo vsi — abstinente. „Napredni“ nemški nacionalci znajo na prav poseben način preganjati alkohol in Celovčane navajati k treznosti, ki smo jo že zdavna pogrešali.

Nalagen potres so občutili 29. grudna l. l. v Beljaku.

Za rezervne častnike so imenovani: gosp. bančni uradnik Jožef Čad pri ljubljanskem bramborskem polku ter gg. profesor Štefan Podboj in pravnik Rudolf Silan pri 67. pešpolku. Čestitamo!

Celovec. (Uprizoritev igre „Kapelica na gori.“) Tako natačene dvorane še nismo videli v „Rokodelskem domu“, nego je bila 3. t. m., ko so uprizorili člani slovenskega delavskega društva v Celovcu petdejsko igro „Kapelica na gori“. V dvorani ni bilo več niti prostorčka in vstopnic je celo zmanjkalo. Največ je bilo ljudi iz mesta, mnogo pa tudi iz dežele. Celo s Črne doli sta prišla dva gosta. Dobro je bila zastopana tudi celovška okolica. Ne rečemo, da se je igralo zavsem dovršeno; od novincev, kakor jih je bila večina igralcev, tudi nihče ne more zahtevati, zlasti, ker so imeli na razpolago oder le za dve vaji. Vendar pa so rešili svoje vloge vsi igralci častno, nekateri, kakor Urh (g. Vajncel), ki je vzbujal cele salve smeha, vitez Strmski (g. Karner), Vida (gdč. Ida Steharnik), Veronika (gdč. Rant) in še nekateri drugi, naravnost izvrstno. Igra, ki je še v rokopisu, ni prav noben umotvor, a zanima. Bilo bi jo treba nekoliko predelati. Neutrudno, kakor po navadi, so udarjali tamburaši. Veliko priznanja je žel kvintet, ki je zapel nežno Maškovo „Pri zibelci“, krepko Foersterjevo „Zdravico“ in ljubko Ferjančičevo „Sijaj solnce“ z bariton solo, ki ga je mehko pel g. Matičič. Gostje so vsi zatrdjali, da so se izborno zabavali, in s tem je bil namen tega zabavnega večera tudi dosežen. Vrlo delujočemu delavskemu društvu, središču delavskega gibanja v Celovcu, pa čestitamo k takemu delovanju, ki zasluži vsu pohvalo.

Št. Jurij pri Celovcu. Umrl je v Opatiji tukajšnji grajščak in baron Franc pl. Reyer v starosti 85 let. Truplo so prepeljali 4. t. m. semkaj in je ob navzočnosti mil. g. kneza in škofa blagoslovil ob polu štirih popoldne v grajski kapeli mil. gosp. kn. šk. kancelar Janez Vidovic. Žalujoča hči mu bo dala sezidati mavzolej. Rajni je bil mož globokega verskega prepričanja in se je v prejšnjih letih zelo zanimal za koroško politiko, in dasi Nemeec po rodu, ni bil Slovencem samo pravičen, ampak celo zelo naklonjen. N. v m. p.!

Žrelec pri Celovcu. (Inštalacija.) V nedeljo, dne 10. t. m., bo inštaliran pri nas za župnika č. g. dr. Janko Arnejc. Živio!

bogoslovne znanosti. Med Švicarje je vrgel bakljo divjega razkola in nagromadil tako v deželi brezmejno gorja. V Curihu so iz cerkev odstranili vse podobe in sohe in cerkve strahovito opustošili. Ker se je po Švici med katoličani kriva vera vedno bolj širila, so napravili katoličani zvezo in je prišlo med obema verskima strankama do krvavega boja, v katerem je pa padel Zwingli in so ostali katoličani zmagoslavni. Nekateri kraji so se zopet povrnili v naročje katoliške cerkve.

V celi Švici je sedaj 41,6 % katoličanov, protestantov pa 57,8 %, v Curihu je katoličanov le 18 %.

Ogledati sva si hotela stolno cerkev iz enajstega stoletja, ki so si jo pa osvojili protestanti. Vrata pa so bila, kakor pri vseh protestantskih cerkvah, zaprta. Nabito pa je bilo, da je treba plačati vstopnine 20 centimov, za orgelski koncert zvečer pa 1 frank, vstopnice pa se dobivajo v čisto drugi ulici, Bog ve, kje.

„Kakor v gledališču,“ rečem tovarišu, ki se nevoljno obrne in pravi: „Pojdiva dalje!“

Prišla sva k drugi cerkvi, misleč, da bo naša. Na vratih nabit listek pa je nama zopet pravil, da smeja za 20 centimov vstopiti. Cerkev je bila odprta, ker je cerkvenik ravnokar razkazoval nekim damam znamenitosti, ki so — nekoč bile, sedaj jih pa ni več.

Tudi nama je pripovedoval, kdaj je prišla cerkev v protestantske roke, kakšen oltar ali kaka slika je stala na tem in onem kraju itd.

Name je naredila prostorna cerkev grozno pust vtis. Vse stene so bile gole in razprskane,

Grabštanj. („Bauernbund“), katerega so pred kratkim prekrstili v „Bauernverein“, je imel 20. m. m. v Jadovcah drugo svoje zborovanje, na naketem so govorili trije nemško-nacionalni učitelji. Vere in narodnosti niso napadali, ker so bili med udeleženci tudi taki, ki bi bili protestirali, in ker taki napadi tudi pri nas ne vlečejo več. Govorili so izključno nemško. Potovalni učitelj Šumi je govoril o zboljšanju pašnikov in o pogodbi s Srbijo in je jako živo narisal parkeljna o jugoslovanskem kraljestvu, češ, da hočejo Srbi (?) potegniti nase celo Bosno in Hercegovino, Hrvate in Slovence, celo tretji del Koroške hočejo imeti, cesar mu pa nobeden ni prav verjel. G. učitelj Kropf je govoril o namenu „Bauernvereina“, in g. učitelj Leks je imel nekak „krščanski nauk“, v katerem je med drugim tudi povedal, da kmetu nekoliko pobožnosti (frommer Sinn) ne škoduje. Gospodje pač vedo, da v večini naših kmetov ima vera še globoke korenine, in da je treba zbog tega previdno postopati.

Zabiče pri Grabštanju. (Pogreb.) Tukaj je umrl kmet Martin Privasnik p. d. Šušl. V najlepši moški dobi, v 40. letu, ga je po kratki bolezniki pokosila bridka smrt. Lepi pogreb je pričal, da smo ga imeli vsi radi. Rajni zapuščava vdovo in pet nedoraslih otrok. Bodi mu zemljica lahka!

Velikovec. (Nova trgovina za delikatese) je že pričela s svojo agenturo. Ponuja namreč najnovejšo in čisto „frišne“ „artikelne“. Samo da se ne drži gesla „Svoji k svojim“. Toda temu se ni čuditi, saj ne govorijo in pišejo skoro nikoli resnice. Na en „artikel“ smo zadnjič pozabili. Zato se je pa zdelo potrebno agentu omenjene trgovine, nas v noči od zadnje nedelje na pondeljek nanj opozoriti. Neki privrženec „Bauernzeitung“ in „Štajerca“ je namreč v omenjeni noči vsadil na prag pred hišo č. g. kanonika J. Dobrovca prelepo dišečo cvetko, gotovo kot znak narodnjaške kulture. Seveda cvetlice in posebno zgoraj omenjene, so pri nas zelo redke, in zato spada tudi to v nemškutarsko trgovino za delikatese. Toda za take „artikelne“, ki si jih nemškutarski in nemški „junaki“ ne upajo prodajati pri belem dnevu, se pošteni Slovenci prav odločno zahvalimo.

Iz velikovške okolice. (Nemci na delu.) Nedavno je krožilo med nemškimi hajlovci po naših podjunskih mestih in trgih vabilo na neki tajni shod, na katerem bi se obravnavalo o „Massregeln zum Schutze des Deutschthums im Unterlande“ (o sredstvih v varstvo nemštva na Spodnjem Koroškem). Podpisano je bilo vabilo od znanih nemških prvakov velikovških in drugih, med njimi tudi od nekega znanega slovenskega sodnika — odpadnika. Res, časi se spreminjajo. Dozdaj so razni nemški koroški poslanci v državnem zboru vedno poudarjali, da na Koroškem Slovencev ni. Zdaj so pa ravno ti in njihovi pristaši spoznali za potrebno, ukreniti kaj v obrambo v naših krajih v nevarnosti nahajajočega se nemštva. Zdaj se je tudi izvedelo, o čem so na zgoraj imenovanem shodu sklepali. Nasedli nameravajo v naši velikovški okoličnici nemške posestnike. Mi se tega pa prav nič ne bojimo. Zakaj, ako se našem slovenskemu kmetu vsled slabih gospodarskih razmer slab

ker so protestanti uničili na njih slike. Nobenega oltarja nikjer. Zdelo se mi je, kakor bi stal sredi razvalin nekaj mogočnega, krasnega gradu. Edino, kar je v cerkvi, so leca, stoli in orgle.

Cerkveniku sva stisnila v roke nekaj centimov in odšla, ne meneč se za njegove vpludne poklone. Jaz sem bil nad barbarstvom protestantov ogorčen.

„Iz take mogočne gotične cerkve pa naredijo ti ljudje prave hleve za turške konje“, opomnim prijatelju. Ta je pokimal z glavo, pa ni črnil besede.

Prišla sva tudi v katoliško cerkev, imenovano „Liebfrauenkirche“, torej svetišče Matere božje. Krasna bazilika v laško-romanskem slogu. V cerkvi snažnost in vsak pogled razveseli človeško dušo. Tu je klečalo nekaj ljudi.

Nisem se mogel prečuditi. Tako lepe cerkve bi pri nas daleč naokoli ne našli. Po mojem okusu je lepša nego mariborska frančiškanska cerkev, ki se mi zdi z zlatom preobložena.

Ogledala sva si še druge znamenitosti, ki pa bi morda cenjenih čitateljev ne zanimala. Ob jezeru sva srečala visokoraslega moža, prav ruski tip. Dohtar se obrne k meni in reče: „Oglej si ga, stavim kar hočeš, da je to ruski anarhist, ki jih ni malo v Curihu.“

Šla sva v restavracijo, da se pokrepčava za odhod. Kratek čas je silil naju naprej.

Mohorjani, spominjajte se šentjakobske šole!

godi, tedaj bo nemški naseljenec kot tujec še manj mogel shajati. Vsled takega nasilstva se bodo pa nasprotno našem ljudstvu še prav oči odprle in bo še bolj spoznalo, kakšnega mišljenja so naši posilinemški sosedji v naših mestih in trgih. Mi smo na vse pripravljani. Ako bodo naši narodni nasprotniki res začeli svoje namene izvrševati, potem ne bomo poznali nobenega ozira več; po vseh naših večjih sodiščih bomo otvorili svoje z vsem potrebnim blagom opremljene narodne trgovine. Kmalu se bo potem pokazalo, bodo li mogli velikovski in drugi nemški trgovci od došlih nemških naseljenec živeti.

Libeliče. (Za pobiranje mitnine) za prevažanje čez Dravo pri Tribeju, občina Libeliče, do 1. grudna 1913 sta dobila dovoljenje zakonska Andrej in Lena Pušnik.

Železna Kapla. (Zborovanje.) Naše izobraževalno društvo je zborovalo na praznik sv. Štefana in so dekleta uprizorila igro „Sv. Cita“ tako ginljivo, da so jo hvalili celo nasprotniki. Gosp. provizorju Ulbingu se zahvaljujemo za ves njegov trud, kakor tudi g. organistu Haderlapu in njegovim vrlim pevcem za lepo petje.

Prevalje. Tukajšnji restavrater in lesni trgovec g. Fr. Lahovnik je kupil 60 polovnjakov haložana. Ta kapljica je res izborna!

Trdnja vas. (Srčna kap) je zadela ofrovo pri Gregorcu Ano Čeber. Štirinajst dni je mrtva ležala v svoji sobici, ne da bi za njo vedeli. Šele v ponedeljek, 4. januarja, so jo našli. Na praznik Sv. Treh Kraljev popoldne je bila v Šmarjeti pokopana. N. v m. p.!

V Šmarjeti v Rožu se je ustanovila na Štefanovo nova podružnica družbe sv. Cirila in Metoda. Na shod je prišlo toliko zavednih mož in mladeničev, da niso imeli vsi prostora v Kramarjevi gostilni. Glavno društvo je zastopal njen potovalni učitelj g. Ante Beg iz Ljubljane, ki je razložil blage namene naše šolske družbe in nakane nemških društev. Odvetnik dr. Müller iz Celovca je podal v svojem jedrnatem govoru pregled o vzajemnih ciljih vseh avstrijskih Slovanov, o osamosvojitvi Slovencev na gospodarskem, kulturnem in političnem polju, ter navduševal na neustrašeni boj za naše jezikovne pravice v šolah, uradih in v vsem javnem življenju. — V odbor nove podružnice so bili izvoljeni: Simon Černe, predsednik; Janez Ibovnik ml., njegov namestnik; Val. Černe pd. Čopičev, tajnik; Fr. Ogriz pd. Hošnak, njegov namestnik; Ciril Zablačan, blagajnik; Jak. Jaklič, njegov namestnik; odborniki so: Jos. Lučovnik, Jos. Zablačan in Luka Bolte, vsi v Šmarjeti. Pregledovalca računov sta Rafael Bernik iz Kočuhe in Luka Jagovc iz Homeliš. — Kmalu bodo imele vse župnije v Spod. Rožu delavne podružnice ter bodo tekmovala med seboj v plemenitem delovanju za našo sveto narodno stvar.

Otrovca pri Glinjah. (Ena se tebi je želja spolnila.) Minilo je zopet eno leto, delali smo račun, toda nismo še doračunali, posebno slovenski dijaki ne. Le žalibog, da tega tako dolgo nismo spoznali, kajti zabeležiti imamo izgubo, katera se ne da poravnati — šel je eden izmed naših vrst, lahko rečemo, eden najboljših, spremili smo ga k zadnjemu počitku, težkega srca smo gledali za njim, marsikateremu se je zrosilo oko, in s tem bi naj bilo dovolj. Ne! Zakaj naj bi prikrivali domovini gomilo, pod katero spi naš dragi Josip Kirchbaumer, ki je preminil dne 18. grudna minuloga leta? Bil je izvrsten, jako nadarjen dijak sedmega razreda na celovški gimnaziji, vsem sošolcem drag tovariš, ponos starišev in naše slovenske domovine, priljubljen povsod, spoštovan od vsakogar. Mlad je bil še sicer, a že zdaj se je dalo soditi, da bo to v nekem času močen stebel domovini, a žal, prišlo je drugače. Značilno je, da se je vedno bal, da ne bi bil pokopan na tuji zemlji, in tako se je tudi v krogu tovarišev večkrat izrazil. — Dobil si grob, dragi, nepozabni nam tovariš, na domači grudi, žalibog, preran ti je. Bodi ti slovenska zemlja lahka!

Št. Jakob v Rožu. Prejeli smo obvestilo, da naš dopis o „cesarski jubilejni slavnosti“ na ondodni utrakvistični šoli, katerega smo objavili v zadnji številki našega lista z dne 2. januarja t. l., ne odgovarja resnici. Res so pri drugi kitici nemške cesarske pesmi zavozili nekoliko v stran, a „z združenimi močmi“ so jo končno vendar pripeli do konca. Tudi so pred nemško cesarsko pesmijo peli prvo kitico slovensko. Ker nočemo nikomur delati krivice, to drage volje popravimo, ter prosimo gospode dopisnike, da se naj vedno dobro informirajo, predno kaj poročajo. Mi hočemo vedno le resnico in ničesar več!

Št. Jakob v Rožu. (Smrtna kosa.) Na sveti dan popoldne smo položili k večnemu počitku Matijo Mikula, pd. Frtina, kmeta na Breznici. Zadela ga je srčna kap v 60. letu starosti. Rajni je bil mož stare slovenske korenine, do-

v penzijo naš Hein, ki strelja še vse druge politične kozle?

Na srbski meji.

Srbski kmetje so streljali ob srbsko-bosanski meji na avstrijsko orožniško patroljo. Orožniki so takoj odgovorili in ustrelili dva srbska kmeta. Od orožnikov ni padel nobeden. Meje ni prestopila nobena stranka. V mesecu prosincu hočejo baje — vsaj poroča tako neki angleški list iz Beograda — udreti srbski prostovoljci čez mejo v Bosno in Hercegovino. Vsak mož bo imel dve puški, eno za avstrijske ustaše (?) in pet bomb. Bombe so čisto novega sistema in so velike kakor jajce. Do 80 korakov je mogoče vreči tako bombo, da še zadene. To bi bilo nekaj novega. Dozdaj še v nobeni vojni niso rabili bomb. Če se te vesti uresničujejo, potem je vojna med Avstrijo in Srbijo neizogibna.

Srbija hoče vojno?

Srbska vlada se je do zadnjega časa branila udarjati na bojne strune političnih prenapetosti, ki sicer gorijo za svoj srbski narod in poslušajo zato bolj srce nego pamet. Zadnje dni pa so padle v skupščini besede ne samo od strani poslancev, ampak tudi od strani vlade, za katere je avstrijski zunanji minister moral zahtevati zadoščenje. Srbski zunanji minister Milovanović je govoril vkljub temu, da pri Rusiji ni našel zaželjene pomoči, zelo ostro. Za Srbijo in Črnogoro je zahteval popolno samostojnost. Kaj pa je zanj ta samostojnost, so raztolmačili interpelanti v skupščini z vprašanjem, je-li vlada posredovala pri velesilah, kakor želijo prebivalci Bosne in Hercegovine, da dobijo avtonomijo in samostojno upravo pod sultanovo vlado. Izrazil se je tudi, da se mora Avstriji zapreti pot do Egejskega morja in da ne sme biti več balkanska država. Nenavadno ostre so bile besede Milovanovićeve, da je Avstro-Ogrska zaslužila prebivalstvo dveh srbskih dežel. Taki izrazi pomenijo zlasti v tako napetih razmerah, kakor so zdaj med Srbijo in našo državo, izzivanje na vojno.

Glasovi v Avstriji.

Milovanovićeve govore je našel v avstrijskih vladnih krogih hud odpor. „Fremdenblatt“, s katerim stoji naše ministrstvo za zunanje zadeve v najtesnejši zvezi, je razlagal Milovanovićeve govore zelo ostro, naznanil, da se bo moral srbski minister za svoje izraze opravičiti, in je prerokoval, da čaka Srbijo razočaranje in hudi časi. Zadnji torek so prinesli listi že brzojavke z Dunaja, da zahteva avstrijska vlada od srbskega zunanjega ministra, da se opraviči in poda Srbiji ultimatum, zadnje pogoje, in da bo avstrijski poslanik grof Forgach takoj zapustil Beograd, če se Milovanović ne opraviči za govor prejšnji petek. Take besede pa pomenijo dandanes napoved vojne. Res se je nato Milovanović nekako opravičil.

Srbski listi za vojno.

Srbski listi se zelo zavzemajo za vojno. „Slovenski Jug“ hudo napada Avstrijo in pozivlja ljudi k pripravam na vojno, češ, da bo izbruhnila vojna z Avstrijo, ko se bo začel tajati sneg. „Otačbina“, glasilo protizarotnikov, je pa proti vojni in naravnost zahteva odstop srbskega kralja Petra, če neče odstopiti zlepa, bo pa moral zgrda, in pravi, da tirajo srbski zarotniki domovino v propad.

Književnost.

Prvi slovenski blok-koledar in zapisnik. Narodna in rodoljubna „Slovanska knjigarna in papirnica“ g. J. Gorenjca v Trstu (ul. Valdirivo 40) je izdala v svoji zalogi prvi slovenski združení blok-koledar in zapisnik, kakršnega potrebo smo že davno čutili. Ta koledar je kaj praktičen: more se ali obesiti, ali postaviti na mizi. Razun tedenskih listov ima vsakodnevne lističe za trganje, a na koncu razne praktične tablice. Izdelan je koledar solidno in okusno, a tudi glede cene more konkurirati s sličnimi drugonarodnimi izdanji.

G. Gorenjec je namenil darovati 5 % brutto skupila za ta koledar naši družbi sv. Cirila in Metoda. Toplo priporočamo to koristno in krasno izdanje. Slovenski blok-koledar se more dobiti po vseh slov. knjigarnah. Stane le K 1:20.

Prijateljem krasot naše domovine. Z dejanjem in z besedo deluje „Slovensko planinsko društvo“ nele v prosep slovenskega planinstva, ampak v prodiranje zmisla za krasoto prirode sploh, ter v dejansko spoznanje, pripoznanje in ščitenje lepote naše domovine. Stik med širšo slovensko javnostjo in med „Planinskim društvom“ posreduje društveno glasilo „Planin-

ski vestnik“ že štirinajst let. Z bodočim letom stopi pred naše občinstvo „Planinski vestnik“ preurejen, povečan in polepšan; razkazoval bo Slovincem domovinske krasote tudi s slikami, in sicer z umetniškimi prilogami in s podobami v tekstu. — Ker izide prva številka že z novim letom, naj se oglase novi člani „Planinskega društva“ (letna članarina K 6—) pravočasno, da se jim bo moglo postreči s „Planinskim Vestnikom“, ki ga dobivajo kot člani zastoj. (Naročnina le na „Vestnik“ znaša K 4— na leto.) Listu je oskrbljena bogata zabavna in poučna vsebina.

Šolske stvari.

Za nadučitelja v Mohljčah je imenovan učitelj Jožef Sporn v Globasnici. Za učitelje ozir. učiteljice so imenovani: Ema Češka v Grebinju, Ivanka Ferjančič v Podkrosovju, Roza Kilzer v Št. Tomažu pri Celovcu, Peter Močnik v Št. Petru na Vašinjah, Liza Rothmüller v Železni Kapli, Leonhard Šmidt v Velikovcu. Prestavljena sta nadučitelj Anton Rössch iz Lipe ob Vrbi na Djekše in nadučitelj Ferdinand Črešovnik iz Djekš v Št. Pavel na Zili.

Strašen potres v južni Italiji.

Ena sama noč — in toliko gorja. En sam sunek podzemeljskih sil, in 85.000 ljudi se je preselilo v večnost; približno ravno toliko ljudi je bilo ranjenih, na tisoče težko ranjenih, da podležejo bolečinam. To je pač žalosten, za Lahe obupen konec leta 1908.

Potres na suhem in na morju.

V ponedeljek, dne 28. grudna ponoči je razsajal po južni Italiji in na otoku Siciliji strašen potres, ki je dvoje mest, Messino v Siciliji in Reggio di Calabria v južni Italiji, docela uničil, mnogo drugih mest in vasi pa je zrušil deloma ali močno poškodoval.

Neka ženska pripoveduje o potresu v Mesini sledeče:

„Vsi smo še ležali v posteljah in spali. Naenkrat je začela postelj pokati, stene so se zibale, šipe na oknih so šklepetale, pohištvo je padalo. Skočila sem iz sobe, eden mojih bratov me je nesel po stopnicah doli. Jedva smo prišli na cesto, se je zrušila z gromovitim truščem hiša, ki smo jo bili ravnokar zapustili. Čutili smo, da se nam pod nogami maje zemlja, povsod so se rušile hiše s strašnim pokanjem in truščem. Naenkrat smo slišali strašen pok, gasometer (plinomer) mestne plinarne se je razpočil. Potem je bilo vse pod vodo.“

Ljudje so bežali proti luki kakor blazni in glasno vpili; slišali smo klice: „Svet se podira!“ Padali smo čez podrtine, čez kupe ranjenih in mrtvecev. Ko smo se približali luki, smo se vgrezili do kolen v blato. Kako sem pa prišla potem na ladjo, tega pa sama ne vem.“

Potres pa ni bil samo na suhem, ampak je razsajal še huje na morju. Sodijo, da se je med Italijo in Sicilijo odprl podmorski vulkan, ki je povzročil velikansko valovje morja. Najprej je odstopilo morje od suhega kakih 300 do 400 metrov, potem pa se je zagnalo z groznim bobnenjem proti obali in poplavilo celi kraj.

Nad mesto Mesina so se vzdignili vali do 50 metrov visoko, odnesli cele hiše in porušili še to, kar ni uničil potres na suhem. Hitro po tej povodnji je nastal v Mesini velik požar, ker se je razpočil plinomer. V luki je uničila voda več večjih in manjših ladij, o katerih ni sedaj nobenega sledu.

Slično je razsajalo morje ob laški obali. Cel vlak, ki je tekkel po progah ob morju je odnesla voda. Mesto Reggio je žalostna podoba razdejanja. Najhuje je trpelo mesto ob morju, pa tudi na višini so hiše zrušene.

Jetniki ropajo po Mesini.

Jetniki so ušli iz zaporov in so začeli po mestu ropati. Cesar nista uničila potres in morje, kar ni postalo rop ognja, to naj bi oropali revnemu ljudstvu hudodelniki iz jetnišnic. Pridružili so se jim mestni postopači, ki jih zlasti na Laškem nikjer ne primanjkuje. Zlasti so „vzeli na piko“ prodajalnice zlatnin in draguljev. To jim je bilo mogoče storiti, ker je vojaštvo povečini mrtvo. V samo eni vojašnici v Mesini je pokopalo zidovje pod sabo 800 vojakov. Ljudje sami so se združili in streljali na bando. Vlada je nad mestom takoj proglasila preki sod. Blizu 200 hudodelnikov so zaprli. Kakor v Mesini so delali tudi v Reggio.

Število žrtev in pomoč.

Koliko je mrtvih in ponesrečenih še ni mogoče dognati. Vseh žrtev računajo na približno 200.000, mrtvih 100.000, od teh samo v Mesini 65.000. „Tribuna“ poroča, da je v Reggio kakih 20.000 žrtev, po drugih krajih v provinci, kjer je uničenih 20 mest, pa 7000 žrtev. To so grozne številke. Dan na dan izvlečejo izpod zidovja mrtvece, pa tudi težko ranjene, ki jih prenašajo na ladje, ki jih ponese iz Mesine v laška mesta ob morju, od koder bodo te tisoče in tisoče ranjencev razdelili na razne bolnišnice po Laškem.

V okolici Mesine in Reggio so izkopali vojaški globoke jame, v katere pokopujejo mrtvece. Na eno plast mrličev namečejo plast apna, na katero polagajo zopet mrličje. Na vsak tak velik skupni grob bodo postavili tablo z napisom, koliko ljudi je v jami pokopanih. Da bi mrličje agnoscirali, povpraševali, kdo so bili, na to še misliti ni. Pri delu pomagajo prav pridno tudi tuji vojaki. Ruski in angleški mornarji so prišli prvi na pomoč. Tudi druge države so poslale v pomoč svoje ladje. Med prvenci, ki so nudili nesrečnim pomoč, je bil naš presvetli cesar, ki je poslal za reveže 50.000 K. Dunajsko mesto je poslalo 20.000 lir. Papež je daroval 100.000, kraljica - udova Marjeta 20.000 in kolegij kardinalov 20.000 lir. Države in večja mesta se kosajo z darili za ponesrečence, pa vlada še kljub temu zlasti v Mesini še vedno strašno pomanjkanje.

Pretresljivi prizori.

Duša in mozeg pretresljive prizore so videli na nesrečnih pozoriščih. Na mesto prestrašenosti je stopil obup. Ljudje so brez obleke, ker kdor se je hotel rešiti, ni imel časa stikati ponoči po obleki. Nekaj dni po katastrofi je nepretrgoma deževalo, da je napol nage ljudi tresel mraz. Raz upale, prestrašene obraze je brati lakoto. Vojaki so morali z nataknenimi bajoneti deliti kruh, tako so se trgali zanj. Množice, ki so prej iz mesta ubežale, se vračajo v mesto in vpijejo po darilih. Stanovski razloček je popolnoma izginil. Dramatična sopranistinja Pavla Karalek iz Budimpešte, ki je še prejšnji večer pela na gledališču in se je rešila s tem, da je skočila s tretjega nadstropja ter si pri tem zlomila obe roki, je vsa pobita na duhu in telesu jokaje končala svojo povest sledeče: „Vse sem izgubila, in ničesar mi ni ostalo, kakor ta borna odeja, s katero se za silo morem odeniti.“

V Reggio so izvlekli mrtvega inženirja z otrokom v naročju. Rešil je prej ženo in štiri otroke, ko je šel po petega, ga je zasulo zidovje. V soboto po nesreči so izkopali vojaki z velikimi težavami zasutega majorja do polovice telesa. Ker je napočila noč in niso imeli luči, jih je major prosil, naj ga čez noč pustijo. Drugo jutro so ga potem oprostil. Na novega leta so našli v samo srajco oblečenega otroka, ki je na čudovit način prečepel lačen in zmrzel, na kvadratni meter širokih tleh, ki se niso udrli.

Sam laški kralj in kraljica Jelena sta se podala na lice mesta. Kraljica, v kateri polje slovanska kri in ima blago, usmiljeno srce, sama nepretrgoma pomaga in streže ranjencem. Ko je nastal vsled novega potresnega sunka med ranjenci velik strah in so se začeli prerivati, je hotela nanje pomirjevalno vplivati, se zraven poškodovala, baje ne nevarno.

Pretresljivo povest je pravila neka gospa Francesca Lauricella, ki je ležala dva dni pod podrtinami svoje hiše in so jo potem rešili. „Vse je bilo“, je pripovedovala, „le delo trenutka. Moj mož in jaz sva spala v svoji hiši ob Garibaldijevi cesti. V sosedni sobi so spali najini otroci. Naenkrat je nastal strašen polom in pokanje. Moj mož me je klical, pa mu nisem mogla več odgovoriti. Takoj sem že padla v globočino. Hotela sem vstati, pa mi ni bilo mogoče, ker je ležalo nekaj težkega na meni. Slišala sem le še, kako je zaklical za menoj moj mož prestrašeno: Francesca, Francesca!“ Moral je biti od mene le par korakov oddaljen. Potem sem še slišala, da je globoko vzdihnil, na kar je obmolnil. Dva cela dneva sem ležala doli v temi, ne da bi se mogla zgeniti. Zrak je bil nasičen s prahom, da skoraj nisem mogla dihati. Obupano sem zopet odprla oči, pa nisem ničesar videla. Misli sem si, da sem oslepela in sem Boga goreče prosila, naj mi pošlje smrt. Grozno me je bilo strah, da bi morala še dolgo živeti. Tako sem morala čakati negotove smrti cela dva dneva! Meni se je zdela to cela večnost!

Naenkrat sem slišala trkati. Bili so zamolkli udarci, pa nekje blizu. Kričala sem, kolikor sem mogla, pa nihče me ni slišal. Potem sem slišala udarce na drugi strani in sem zopet vpila. „Kdo je tam?“ se mi odglasila nekdo. „Ženska!“ „Le mirno, moja hči“, mi zakliče nekdo, pridemo zopet!“ In moške so odšli. Dolge ure sem prečakala doli, dokler nisem zopet slišala

brega srca in plemenitega značaja. Bil je odbornik slovenske posojilnice do svoje smrti in je dolga leta sem deloval tudi v občinskem odboru. Kako priljubljen da je bil pri vseh, je najlepše pokazal sijajen pogreb, kakršnega že dolgo ni videla naša župnija. Med drugim je spremljal rajnega na poslednji poti odbor slovenske posojilnice, občinski odbor in požarna bramba. Tudi rožeška občina je bila zastopana po svojem vrlem županu Rutarju. Domači cerkveni pevski zbor mu je zapel na grobu ginljivo žalostinko „Nad zvezdami“. — Z rajnim Frtinom je izgubila šentjakobska župnija enega najboljših svojih župljanov v vsakem oziru. Svetila mu večna luč!

Št. Jakob v Rožu. Na občnem zboru katol. slov. izobraž. društva „Kot“ je govoril govornik krščansko-socialne zveze iz Celovca o razmerju socialne demokracije do kmetskega stanu. Pokazal je v zelo temeljitem in obenem poljudnem govoru, kako se je razvila sedaj tako mogočna socialno-demokratična stranka, in kateri je nje končni smoter. V obraz se prilizuje kmetom, v resnici pa je njihova največja sovražnica. Zato pozor pred „rdečimi“. — Domači g. kaplan je poudarjal zlasti veliki pomen čtiva za izobrazbo, ter priporočal dobre knjige in časopise. Za novo društveno leto 1909 je bil izvoljen po večini stari odbor. Med posameznimi točkami je zapelo pevsko društvo „Rožica“ več mičnih in lepih pesmi. Dal Bog, da bi društvo v novem letu doseglo svoj vzvišeni namen!

Št. Jakob v Rožu. (Popravek.) Ni res, da sem od skušnje odstopil, kakor da bi nič ne bil znal, temveč res je, da vse znam in tudi nemškutarji vejo, da vse napravim brez študiranja. Odstopil sem od skušnje le zaradi tega, ker so bili profesorji drugačnega mnenja kakor jaz in nemškutarji. Drugačnega mnenja pa razun svojega jaz ne trpim, zato sem jim pokazal svojo S spoštovanjem
Seneman.

Sv. Križ v Beljaku. (Slikarije.) Naša daleč na okoli znana in tudi po krasnem stavbinskem slogu znamenita romarska cerkev je preteklo leto dobila znotraj čisto drugo lice. Mesto surovih sten so se poskrbela nova fina, stavbi primerna okna — podobni sv. cerkvenih varihov, Petra in Pavla pri glavnem oltarju ste mojstrsko delo. Še večje vrednosti in še lepši kras so večinoma nove slikarije. Kar se je moglo starega ohraniti, se je samo ponovilo, dasi je harmonija barv čisto druga. Slike v sprednem delu in štirje evangelisti so novi. Kdor hoče videti nekaj okusnega, naj pride gledat, tako lepo sestavljenih barv ni zlahka kje najti. Nekaj malenkosti se bo dogotovilo v vigredi. To delo je tem znamenitejše, ker je delo slovenskih umetnikov. Mojstrske slike in slogu primerna ponovljenja je delo domačega akad. slikarja Petra Markoviča v Rožeknu, okraske je izgotovil g. Buh. Morda izpregovorimo še kaj več o tem delu ob priliki blagoslovljenja. Za danes le to: Kdor ima kaj enakega dela, naj ne hodi na sever; imamo umetnike doma, za katere bi nas drugi lahko zavidali, a mnogokrat jih ne poznamo. Kdor želi za cerkev ali zase slike, ki v resnici zasluži to ime, naj se obrne na g. P. Markoviča, ki se ne vsiljuje, kakor drugi, a ima zmožnosti, da smo lahko ponosni na svojega rojaka.

Drobole pri Beljaku. (Pogreb blage žene.) Zadnji dan v letu, a za nas žalosten. Na Silvestrovo smo pokopali Marijo Rajhman p. d. Rupratovo mater, veliko dobrotnico revežev. Rajna je bila vzgled krščanske žene. Mnogo je storila za farno cerkev. Ob procesiji na sv. Rešnjega Telesa dan je vsako leto oskrbela dekletom šopke in vence. Botrea, deloma krstna, deloma birmska, je bila okrog nad 60 osebami. Pogreba so se udeležile tri žalujoče sestre rajne in izredno velika množica ljudi, ki so vsi rajno cenili in ljubili. Kdor jo je poznal, jo je čislal kot izvrstno gospodinjico, ki jo bodo zlasti reveži težko pogrešali. Počivajte v sladkem miru, draga mati, nam ostanete v hvaležnem spominu.

V Sachsenburgu na Zg. Koroškem je opital posestnik Adolf Pichler svinjo angleške pasme, ki je tehtala 350 kg. Vsekako lepo spričevalo za gospodinjo!

Zahtevajte „Mir“ po vseh gostilnah!

Torba za nasprotnike.

Taka blamaža! Vrbljani se jezijo, da jih je g. drž. in dež. poslanec Grafenauer v dež. zboru šalljivo imenoval „amfibijski“ (dvoživke). O ravno istih Vrbljanih pa poje Tomaž Košat, skladatelj nemških koroških pesmi, v svoji pesmi: „Am Maria Wörther Kirchtage“ dobesedno tako-le: „Brunnwirt Franz — führt den Tanz — selbst die „Mairischen“ — tanzen an „Steirischen“, — Veldner Tost — zahlst kan Most? — Schaut's

den Kreutzwirtknecht — wie der gern rafen möcht!“ itd. Skladatelja Košata so izvolili Vrbljani pred nekaj leti za častnega občana. Ali je beseda „Veldner Tost“ tudi kak „Kriech- und Knorpeltier“ ali še kaj več? Nam se zdi, da so hoteli Vrbljani pokazati pred svetom svoje priznanje za Košatove pesmi, pa, o smola! jih niso znali, saj gotovo ne pesmi: „Am Maria Wörther Kirchtage“, sicer bi morebiti bili z imenovanjem za častnega občana „a vengrl vortn“. Fuks Dajbl! Blamaža à la „Euer Durchgschaut“!

Strašno jih je spekle.

Strašno je spekel „Freie Stimmen“ naš članek „Konec hujskarij?“ Kar besnijo. Da napravi vse naše „jamranje in kliči po pomoči le komične učinke“, radi verjamemo, ker so našemu jamranju posvetile „štimate“ cel komičen uvodnik. Zares komičen list, ki komičnim učinkom posveti celo prvo stran. Pa tudi res ni, kar nam odgovarja ta list. Slovenci ne čutimo toliko, da bi bil bojkot dvorezen nož, kakor Nemci. Saj so trgovci v Celovcu, Velikovcu, Pliberku itd. skoro izključno le Nemci ali nemškutarji. Menda čuti slovenski kmet, če ne nosi denarja nemčurju?! Zares, kadar kdo zbesni, mu zmanjka pameti. Ni res, „štimate“? Če smo opozorili državnega pravdnika na nepostavnosti hujskanja lista „Freie Stimmen“, smo to storili, ker res želimo miru, nepristranskega gospodarskega napredka in razvoja, ker hočemo s poštenimi Nemci v miru živeti, in ker vemo ceniti škodo, ki jo imajo brez potrebe industriji vsled neprestanega hujskanja „štimate“. Nam se bojkota pač ni treba bati. Da se za vsakim stavkom v „Freie Stimmen“ skriva cela porcija hinavščine, dokazuje, ker „Freie Stimmen“ niso mogle odgovoriti na naš članek stvarno. Zakaj so svojim čitateljem zamolčale izjavo ministrskega predsednika? Seveda, sicer bi bil ves uvodnik tudi pri najhujših backih brez učinka! Nas le veseli, da streljamo tako varno in sigurno, da zadenemo vedno ravno tista mesta, ki najhujše bolijo.

Ni ravno slabo spričevalo za naš list. Če potem „štimate“ tudi v vsaki številki pišejo: Der „Mir“ in tausend Nöten.

Fej denunciantstvo!

„Freie Stimmen“ so zopet potegnile za svoj najgrši, že zelo obrabljen register. Podlo denuncirajo slovensko učiteljico gđc. Maro Mikuluš v Mohljicah, o kateri pišejo, „da bo razdrla sadove, ki so jih leta in leta gojili“. Aha! Očitajo ji, da jo pozdravljajo otroci slovenski. To že ni več denunciantstvo, ampak neverjetna nesramnost! Če slovenski otroci pozdravljajo slovenski, se naj zato učiteljico menda kaznuje!

Po slavni vzorcih baje spreminja tudi družinska imena po najnovšem slovenskem pravopisu. Seveda! Če jih ne pači, kakor jih pačijo nemškutarski učitelji, ki slovenska imena šolarjev pišejo nemški, potem pa jih pray po duhovito neumni logiki „štimate“ spreminja. Če pri poštnem nabiralniku uraduje slovenski, je to povsem njena zasebna zadeva, ki „štimate“ in šolske oblasti manj briga nego lanski sneg. Če rabi, kakor denuncirajo dalje junaško „Freie Stimmen“, narodni kolek, je to tudi njena popolnoma zasebna zadeva. Sicer, če bi se postavili na stališče „štimate“, bi moralo biti najmanj tri četrtine nemškutarskih učiteljev kaznovanih, ker ne rabijo samo kolkov nemškega šulferajna, ampak te kolke tudi širijo. Nam pa še na misel ni kdaj prišlo, kakega učitelja zaradi tega denuncirati. Ali pa menijo „Freie Stimmen“, da je nemškutarjem vse dovoljeno, Slovencem pa ničesar? Naj deželni šolski nadzornik le poskusi, postaviti se na tako strankarsko stališče in sploh reagirati na take infamne denunciacije „Freie Stimmen“!

Kdor pospešuje „Mir“, dela za narod!

Društveno gibanje.

Dobrlavas. Naše katol. slov. izobraževalno društvo ima letos svoj tretji letni občni zbor v nedeljo, dne 10. t. m. popoldne v društvenih prostorih. K polnoštevilni udeležbi vabi
odbor.

Žitaravas. Kat. slov. izobraževalno društvo „Trta“ priredi svoj II. redni občni zbor dne 10. prosinca ob treh popoldne v gostilni pri Mertlnu v Žitarivasi. Poleg navadnega spreda bo tudi en govor. Po zborovanju prosta zabava, tamburanje in petje. Da ta dan noben rodoljubni Slovenec in Slovenka iz okolice ne ostane doma, ampak pride na shod, želi
društveni odbor.

Železna Kapla. Društvenike, ki imajo knjige izposojene iz družbene knjižnice že čez dva meseca, prosim, da jih vrnejo.
Fr. Prušnik,
knjižničar S. K. I. D.

Železna Kapla. Slov. katol. izobraževalno društvo za Železno Kaplo in okolico priredi v nedeljo dne 17. t. m. ob 1/2 2. uri popoldne po blagoslovu v zgornjih prostorih gostilne Gašper Weitzerja p. d. Bošteja v Železni Kapli svoj I. občni zbor s poročilom o letnem delovanju našega društva. Na sporedu je tudi igra „Sv. Cita“ in igra „Pri gospodi“ kakor tudi poučen govor. Po zborovanju volitev odbora in se bodo sprejemali tudi novi udje. Vstopnina kakor prvokrat: Za ude: sedeži 40 vin., stojišča 20 vin.; za neude: sedeži 60 vin., stojišča 40 vin. Udje in sploh vsi prijatelji društva pridite v prav obilnem številu. Na delo!
Odbor.

Vabilo na gledališko predstavo žaloigre „Mlinar in njegova hči“, ki se priredi v Kotljah dne 17. prosinca v prostorih g. Antona Lužnika. Začetek ob 2. uri popoldne. Med presledki igra domača godba. Čisti dobiček je namenjen za nabavo novih knjig.
Odbor izobraževalnega društva.

Brdo. Slov. kršč. soc. izobraževalno društvo „Brdo“ priredi v nedeljo, dne 31. januarja 1909, v M. Grafenauerjevi gostilni v Veliki vasi ob 7. uri zvečer igro „Kmet-Herod ali Gorje mu, ki pride dijakom v roke!“ K obilni udeležbi vabi
odbor.

„Mir“ je edino glasilo koroških Slovencev!

Politične vesti.

Nemški rogov na Kranjskem.

Predrznost nemških uradnikov je tako velika, da so začeli svoje rožičke že na Kranjsko moleti. Prav zavraten napad na slovensko šolstvo na Kranjskem se jim je ravnokar posrečil.

Imenovan je za — novega nemškega deželnega šolskega nadzornika za Kranjsko ljubljanski realni profesor Belar. Z Belarjem so dobili na Kranjskem tretjega deželnega šolskega nadzornika. Če povemo, da zadostuje vladi za Koroško en sam nadzornik, je za vsakega razumnega človeka jasno, da je tretji deželnošolski nadzornik na Kranjskem popolnoma nepotreben. Potreben je najbrž le za utrditev nemštva, ki gre med našimi brati onstran Karavank v uradih rakovo pot. Saj je Belar hud nacionalac, dasiravno je bil njegov oče značajan Slovenec.

To imenovanje je na Kranjskem zelo vihar. Od vseh strani je zadonel deželnemu predsedniku Schwarzu glas: „Gospod baron, idite v penzijo!“ „Slovenec“ je celo poročal, da nameravajo poslanci „Slov. Lj. Str.“ vložiti nujni predlog, mereč na to, da se bivša ministra Marchet in Korytowski zaradi zahrbtnosti in protipostavne ustanovitve tretjega deželnošolskonadzorniškega mesta v Ljubljani postavita pod ministrsko obtožbo. Belarjevo imenovanje se je namreč izvršilo za hrbtom kranjskega deželnega šolskega sveta.

Podobno lumparijo kakor na Kranjskem je naredil Marchet na Koroškem s tem, da je imenoval šolskega nadzornika za velikovski okraj Nemca, v trenutku, ko je odstopil in se mu za ta zahrbtni čin v zbornici ni bilo treba več opravečati.

„Vaterland“ je prinesel z dne 3. t. m. vest, da bo šel Schwarz v penzijo.

Na Schwarzovo mesto pa da bo prišel grof Chorinski. Ne verjamemo, da se bo to zgodilo. Slovenec je takoj po čudnem imenovanju pisal, da se Chorinskemu želje ne bodo izpolnile, v „Mestnem domu“ pa je v nedeljo dopoldne zborovala liberalna stranka in je govornik dr. Švigelj izdal parolo, da zahtevajo za kranjskega deželnega predsednika Slovenca. Če vlada prav nič ni pomišljevala, imenovati za pet odstotkov kranjskih Nemcev posebnega deželnošolskega nadzornika, dasiravno je morala vedeti, da bo zadela na ljut odpor po celi Kranjski deželi, potem je pač njena dolžnost, da imenuje za več nego pol milijona štajerskih in koroških Slovencev posebnega slovenskega deželnošolskega nadzornika. To je naša popolnoma opravičena zahteva, v smislu resolucije na zadnjem občnem zboru političnega društva za koroške Slovence, ki je bila z navdušenjem soglasno sprejeta. Vlada naj ne misli, da bomo v zahtevi po svojem šolstvu kdaj utihnil. V časih, ko ji bo najbolj neprijetno, bomo najglasneje klicali, dokler nam ne da pravic. Z velikim veseljem opažamo med kranjskimi brati zadnji čas duha ostre opozicije proti vladi, katera takorekoč nam v posmeh pomaga zabijati nemškemu ljudskemu svetu v osrčju slovenske zemlje kole za vsenemški most do Adrije. Upamo, da slovenski poslanci ne bodo dali vladi več priložnosti, da bi se zanašala na njihovo popustljivost in vsled tega pospeševala res že vsako vsenemško politično maškerado. Mi le vprašamo: Kdaj bo šel

